

ผู้นำท้องถิ่นและทัศนคติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว

ผู้นำท้องถิ่น เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในสังคมชนบท โดยเฉพาะในสังคมชาวไทยมุสลิม บุคคลที่ทรงอิทธิพลต่อความคิด ความเชื่อของประชาชนก็คือ ผู้นำศาสนาในตำแหน่ง โต๊ะอิหม่าม และผู้สอนศาสนาในตำแหน่ง โต๊ะครู¹ การทราบทัศนคติของผู้นำเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ในการส่งผ่านข่าวสาร และในขณะเดียวกันจะช่วยให้ทราบถึงอุปสรรคสำคัญขัดขวางการดำเนินโครงการได้อีกด้วย

สำหรับผู้นำท้องถิ่นในที่นี้ประกอบด้วย บุคคลหลายฝ่ายคละเคล้ากัน คือ มีทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โต๊ะครู โต๊ะอิหม่าม และตำแหน่งอื่น ๆ การที่ทางการได้เชิญบุคคลเหล่านี้มารับการอบรม ก็ด้วยเล็งเห็นว่า บุคคลเหล่านี้ต่างก็เป็นตัวจักรสำคัญที่จะนำความเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมชนบทด้วยกันทั้งสิ้น

เนื่องจากผู้นำทั้งหมดเป็นบุคคลในท้องถิ่นชนบท ทัศนคติของบุคคลเหล่านี้จึงเป็นการสะท้อนถึงทัศนคติของสังคมชนบท เรื่องที่ศึกษาประกอบด้วยลักษณะเกี่ยวกับผู้นำท้องถิ่น ลักษณะทางเศรษฐกิจ ทัศนคติ และตลอดจนความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมในการวางแผนครอบครัว ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดเป็นลำดับต่อไป

1. ลักษณะเกี่ยวกับผู้นำท้องถิ่น

1.1 การกระจายอายุและสถานภาพการสมรส ของผู้นำท้องถิ่น

ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่มีอายุวัยกลางคน มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 46.15 ปี และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 8.46 ปี ในจำนวนนี้ ผู้มีอายุระหว่าง 40 - 54 ปี มีร้อยละ 58.7 อายุต่ำกว่า 40 ปี มีร้อยละ 21.8 อายุสูงกว่า 54 ปี ร้อยละ 15.0 และที่ไม่ระบุอายุอีกร้อยละ 4.5 ซึ่งรายละเอียดของตัวเลขแสดงไว้ในตารางที่ 1 และจากตัวเลขในตารางเดียวกันนี้จะพบว่า ผู้นำท้องถิ่นร้อยละ 92.3 แต่งงานอยู่กับภรรยา ที่เป็นหม้ายมีเพียงร้อยละ 0.9 เท่านั้น และเมื่อพิจารณาตัวเลขในตารางที่ 2 ประกอบก็จะพบว่าผู้นำท้องถิ่นจำนวนมาก มีภรรยาเพียงคนเดียว ซึ่งมีถึงร้อยละ 93.2 ผู้นำท้องถิ่นที่มีภรรยา 2 คน มีเพียงร้อยละ 5.9 และที่มีภรรยาเกิน 2 คน มีเพียงร้อยละ 0.9 เท่านั้น

¹J. French, "A Survey of Family Planning Attitudes among the Islamic Leadership in South Thailand (Bangkok : UNDP/Development Training and Communication Planning, 1975), P.1.

ตารางที่ 1 การกระจายอายุ และสถานภาพการสมรสของผู้นำท้องถิ่น

อายุ	ร้อยละของแต่ละ กลุ่มอายุ	ร้อยละของแต่ละกลุ่มอายุ				รวม	จำนวน
		โสด	แต่งงาน	หม้าย	ไม่ตอบ		
24 ปีหรือต่ำกว่า	0.5	-	100	-	-	100	1
25 - 29	1.8	25.0	75.0	-	-	100	4
30 - 34	8.6	-	100	-	-	100	19
35 - 39	10.9	-	95.8	-	4.2	100	24
40 - 44	16.8	-	89.2	2.7	8.1	100	37
45 - 49	16.4	-	94.4	-	5.6	100	36
50 - 54	25.5	-	94.6	1.8	3.6	100	56
55 - 59	13.6	-	86.7	-	13.3	100	30
60 หรือสูงกว่า	1.4	-	66.7	-	33.3	100	3
ไม่ระบุอายุ	4.5	-	90.0	-	10.0	100	10
ร้อยละ/จำนวน	100.0	0.4	92.3	0.9	6.4	100	220

ตารางที่ 2 การกระจายอายุ และจำนวนภรรยาของผู้นำท้องถิ่น

อายุ	จำนวนภรรยา ร้อยละของแต่ละหมวดอายุ			รวม	จำนวน
	1	2	3 หรือ 4		
14 หรือต่ำกว่า	100	-	-	100	1
25 - 29	100	-	-	100	3
30 - 34	89.5	10.5	-	100	19
35 - 39	95.8	4.2	-	100	24
40 - 44	89.2	10.8	-	100	37
45 - 49	97.2	2.8	-	100	36
50 - 54	91.1	5.3	3.6	100	56
55 - 59	93.3	6.7	-	100	30
60 หรือสูงกว่า	100	-	-	100	3
ไม่ตอบ	100	-	-	100	10
ร้อยละ/จำนวน	93.2	5.9	0.9	100	219

หมายเหตุ มีคนโสดอยู่ 1 คน อายุ 25 - 29 ปี

เกี่ยวกับอายุสมรสของผู้นำท้องถิ่น ปรากฏว่าผู้นำท้องถิ่นแต่งงานเมื่อมีอายุเฉลี่ย 22.16 ปี มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.69 ปี ช่วงอายุที่ผู้นำท้องถิ่นทำการสมรส ระหว่างอายุ 20 - 24 ปี มีมากที่สุด ซึ่งคิดเป็นร้อยละเท่ากับ 59.8 ของผู้ที่แต่งงานทั้งหมด และเมื่อพิจารณารายละเอียดในตารางที่ 3 ก็พบว่า กลุ่มผู้นำที่มีอายุตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป เป็นกลุ่มบุคคลที่สมรสระหว่างอายุ 20 - 24 ปีมีมากที่สุด สำหรับผู้นำที่สมรสเมื่อมีอายุตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 17.8 เท่านั้น และผู้นำที่แต่งงานอายุต่ำกว่า 20 ปี มีร้อยละ 19.2

ตารางที่ 3 การกระจายอายุ และอายุแรกสมรสของผู้นำท้องถิ่น

อายุ	อายุแรกสมรส (ร้อยละ)						รวม	จำนวน
	ต่ำกว่า 15 ปี	15-19	20-24	25-29	30 หรือสูงกว่า	ไม่ระบุ		
24 ปีหรือต่ำกว่า	-	100.0	-	-	-	-	100	1
25 - 29	-	66.7	33.3	-	-	-	100	3
30 - 34	-	10.5	68.4	-	5.3	15.8	100	19
35 - 39	-	25.0	50.0	20.8	-	4.2	100	24
40 - 44	-	13.5	64.9	16.2	5.4	-	100	37
45 - 49	-	11.1	66.7	19.4	2.8	-	100	36
50 - 54	1.8	26.8	53.3	10.7	3.6	1.8	100	56
55 - 59	-	13.3	60.1	13.3	10.0	3.3	100	30
60 หรือสูงกว่า	-	-	66.7	33.3	-	-	100	3
ไม่ระบุ	-	20.0	60.0	10.0	-	10.0	100	10
ร้อยละ/จำนวน	0.5	18.7	59.8	13.7	4.1	3.2	100	219

เฉลี่ย 22.16 ปี

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 3.69 ปี

หมายเหตุ มีคนโสดอยู่ 1 คน

1.2 ศาสนา และการศึกษา

ผู้นำท้องถิ่นที่นับถือศาสนาอิสลามมีเป็นจำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ 84.5 ในขณะที่ผู้นำท้องถิ่นที่นับถือศาสนาพุทธ มีเพียงร้อยละ 14.5

ตารางที่ 4 การนับถือศาสนาของผู้นำท้องถิ่น

ศาสนา	ร้อยละ	จำนวน
อิสลาม	84.5	186
พุทธ	14.5	32
ไม่ระบุ	1.0	2
รวม	100.0	220

การศึกษาของผู้นำท้องถิ่น จากตัวเลขในตารางที่ 5 ปรากฏว่าผู้นำท้องถิ่นส่วนมากสำเร็จการศึกษาระดับ ป. 4 คิดเป็นร้อยละ เท่ากับ 81.3 ผู้นำท้องถิ่นที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่าระดับ ป. 4 แต่ไม่เกิน ม.ศ. หรือ ม. 6 มีร้อยละ 12.2 และที่สำเร็จการศึกษาสูงกว่า ม. 6 มีเพียงร้อยละ 1.9 สำหรับผู้นำท้องถิ่นที่ไม่ผ่านการศึกษาในระบบโรงเรียนมีเพียงร้อยละ 1.4 ถึงกระนั้นก็ตามผู้นำเหล่านี้ก็สามารถอ่านออก เขียนได้

1.3 ตำแหน่งของผู้นำท้องถิ่น

ผู้นำท้องถิ่นส่วนมากดำรงตำแหน่งเป็นกำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งเท่าตัวร้อยละ 81.5 ผู้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านมีร้อยละ 3.6 ผู้นำศาสนาประกอบด้วยโต๊ะครู โต๊ะอิหม่า คอเต็บโต๊ะบิหล่าน และอื่น ๆ รวมกันเท่ากับ ร้อยละ 11.3 ดังรายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 6

ตารางที่ 5 การกระจายระดับการศึกษาของผู้นำท้องถิ่น

ระดับการศึกษา	ร้อยละ	จำนวน
ไม่เคยเข้าเรียน	1.4	3
จบ ป. 1 - 3	2.7	6
จบ ป. 4	81.3	179
จบ ป. 5 - 7	7.7	17
จบ มศ. 1 - 3	4.5	10
จบ มศ. 4 - 5	0.5	1
อาชีวศึกษา, ปกศ. หรือ ปกศ. สูง	1.4	3
ไม่ระบุระดับการศึกษา	0.5	1
รวม	100.0	220

ตารางที่ 6 การกระจายตำแหน่งของผู้นำท้องถิ่น

ตำแหน่ง	ร้อยละ	จำนวน
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน	81.5	179
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	3.6	8
โต๊ะอีหม่า	3.6	8
ผู้นำศาสนา	2.3	5
โต๊ะครู	1.8	4
คอเต็บโต๊ะบิหล่าน	1.8	4
อื่น ๆ (ตัวแทนกำนัน กรรมการมัสยิด)	1.8	4
ไม่ตอบ	3.6	8
รวม	100.0	220

1.4 อาชีพและรายได้ของผู้นำท้องถิ่น

ผู้นำท้องถิ่นที่เข้ามารับการอบรมครั้งนี้ ส่วนมากมีอาชีพด้านเกษตรกรรม จากตัวเลขในตารางที่ 7 จะพบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่มีอาชีพทำนา ทำสวน หรือประกอบอาชีพทั้งลงอย่างมีถึง ร้อยละ 88.5 ผู้นำที่ประกอบ

ตารางที่ 7 การกระจายอาชีพของผู้นำท้องถิ่น

อาชีพ	ร้อยละ	จำนวน
ทำนา	48.1	106
ทำนาและทำสวน	24.5	54
ทำสวน	15.9	35
ประมง	4.1	9
รับจ้าง	1.4	3
ค้าขาย	1.4	3
หลายอาชีพ, (ทำนา ทำสวน ทำไร่ ทำไร่ หางของป่า)	2.3	5
ศึกษม	0.5	1
ไม่ตอบ	1.8	4
รวม	100.0	220

อาชีพอื่น ๆ เช่น ทำประมง รับจ้าง ค้าขาย ศึกษม และหลายอาชีพมีร้อยละ 9.7 ดังรายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 7 เมื่อพิจารณาถึงรายได้ของผู้นำท้องถิ่นตามตารางที่ 8 จะพบว่าผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่มีรายได้เดือนละไม่เกิน 2,000 บาท คือ มีถึงร้อยละ 85.5 และที่มีรายได้เกิน เดือนละ 2,000 บาท มีเพียงร้อยละ 14.5 เท่านั้น และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้นำท้องถิ่น เท่ากับ 1,494.44 บาท

ตารางที่ 8 การกระจายรายได้ ของผู้นำท้องถิ่น

รายได้ (บาทต่อเดือน)	จำนวน	ร้อยละ	ร้อยละสะสม
1 - 500	15	6.9	6.9
501 - 1,000	56	25.9	32.8
1,001 - 1,500	56	25.9	58.7
1,501 - 2,000	58	26.8	85.5
2,001 - 2,500	8	3.7	89.2
2,501 - 3,000	9	4.2	93.4
3,001 - 3,500	4	1.9	95.3
3,501 - 4,000	4	1.9	97.2
4,001 - 4,500	2	0.9	98.1
4,501 - 5,000	3	1.4	99.5
เกินกว่า 5,000 บาท	1	0.5	100.0
รวม	216	100.0	

เฉลี่ย 1,494.44

(916.50)

หมายเหตุ

มีผู้ไม่ระบุ 4 ราย

ค่าในวงเล็บคือ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. จำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่รอดและการกำหนดจำนวนบุตรในอุดมคติ

จำนวนบุตรเฉลี่ยของผู้นำท้องถิ่นเท่ากับ 4.86 คน จากตัวเลขในตารางที่ 9 จะเห็นว่าผู้นำท้องถิ่นที่มีจำนวนบุตรไม่เกิน 3 คน มีเพียงร้อยละ 31.0 เท่านั้น การกำหนดจำนวนบุตรในอุดมคติของผู้นำท้องถิ่นปรากฏว่ามีผู้นำท้องถิ่น ร้อยละ 41.9 ระบุว่าไม่ต้องการมีบุตรเกิน 3 คน แต่อีกร้อยละ 58.0 ต้องการ

ตารางที่ 9 จำนวนบุตรที่มีอยู่และจำนวนบุตร
ในอุตมคติของผู้นำครอบครัว

จำนวน	ที่มีอยู่		ในอุตมคติ	
	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน
0 - 1	9.1	20	0.5	1
2	7.3	16	3.0	6
3	14.6	32	38.4	76
4	14.6	32	50.0	99
5	20.1	44	3.0	6
6	10.0	22	4.0	8
7 ⁺	24.2	53	1.0	2
รวม	99.9	219	99.9	198
เฉลี่ย	4.86		3.75	
	(2.45)		(0.93)	

$$t = 6.201, \quad t_{.001}(285) = 3.08$$

- หมายเหตุ - มีผู้ไม่ระบุจำนวนบุตรในอุตมคติ 21 ราย และเป็นโสด 1 ราย
- ค่าในวงเล็บคือ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
 - ค่า t คำนวณจากสูตร t ในภาคผนวก ก.

มีบุตรเกิน 4 คน สำหรับการกำหนดบุตรในอุตมคติเฉลี่ยเท่ากับ 3.7 ซึ่งต่ำกว่าจำนวนบุตรเฉลี่ยที่มีอยู่ประมาณ 1 คน และเมื่อพิจารณาผลจากการทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t ก็ปรากฏว่าจำนวนบุตรที่มีอยู่มากกว่าจำนวนบุตรในอุตมคติจริงด้วยระดับนัยสำคัญต่ำกว่า .001

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงอิทธิพลของการกำหนดจำนวนบุตร ขึ้นอยู่กับจำนวนบุตรที่มีอยู่หรือไม่ ด้วยสถิติไคสแควร์ตามตารางที่ 10 ก็ปรากฏว่าการกำหนดจำนวนบุตรในอุตมคติของผู้นำท้องถิ่นขึ้นอยู่กับจำนวนบุตร

ตารางที่ 10 การทดสอบความเป็นอิสระระหว่างกาหนดจำนวนบุตร
ในอุดมคติ และจำนวนบุตรที่มีอยู่ในปัจจุบันของผู้นำท้องถิ่น

จำนวนบุตรที่มีอยู่	จำนวนบุตรในอุดมคติ		รวม
	3 คน หรือต่ำกว่า	สูงกว่า 3 คน	
3 คน หรือต่ำกว่า	42	23	65
สูงกว่า 3 คน	41	92	133
รวม	83	115	198

$$\chi^2_{.001(1)} = 10.83$$

$$\chi^2 = 19.109$$

ที่มีชีวิตอยู่ในปัจจุบันด้วยนัยสำคัญต่ำกว่า 0.001 ซึ่งผลสรุปดังกล่าวคล้ายคลึง กับกรณีการกำหนดจำนวนบุตรของ
ประชาชนในเขตต่าง ๆ ดังปรากฏอยู่ในตารางที่ 5 บทที่ 6

3. ความรู้ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว

ผู้นำท้องถิ่นมีความรู้เกี่ยวกับวิธีป้องกันการตั้งครรภ์อย่างน้อยหนึ่งวิธี ประมาณร้อยละ 86.4 เมื่อ
เทียบกับผลการศึกษาของ Jim French² แล้วปรากฏว่าผู้นำศาสนาอิสลามในจังหวัดกระบี่ และในจังหวัด
บราฮีวาสมีความรู้เกี่ยวกับวิธีป้องกันการตั้งครรภ์ ร้อยละ 95 และร้อยละ 90 ตามลำดับ และเมื่อเทียบกับ
ผลการศึกษาของ Soontaree Suvipakit³ ปี 1969 และ Gavin Jones⁴ ในปี 1971 ปรากฏว่า

²Ibid, P.5.

³Soontaree Suvipakit, A Pilot Study of Family Health in Thai-Muslim Communities
in South Thailand. (Bangkok : National Research Council, 1969)

⁴G. Jones, Yanee Soonthornthum, Fertility and Contraceptive in the Rural South
of Thailand. (Bangkok : Manpower Planning Division NESDK, 1971).

ผู้ขายไทยมุสลิมมีความรู้ หรือเคยทราบวิธีการป้องกันการตั้งครรภ์เพียงร้อยละ ระหว่าง 15 ถึง 20 เท่านั้น

ทัศนคติของผู้นำท้องถิ่นในเรื่องการยอมรับ การคุมกำเนิดหรือไม่นั้น ปรากฏว่าผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 77.3 ยอมรับ เหตุผลสำคัญในการยอมรับ คือ ต้องการขลอการเกิดและเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ ดังรายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 11 ผู้นำท้องถิ่นที่ไม่ยอมรับการคุมกำเนิดร้อยละ 5.4 เหตุผลสำคัญในการไม่ยอมรับก็คือ การคุมกำเนิดขัดต่อหลักศาสนา

การปฏิบัติเกี่ยวกับการคุมกำเนิดปรากฏว่ามีผู้นำ ร้อยละ 40.9 เคยใช้วิธีป้องกันการตั้งครรภ์ และ ร้อยละ 50 ไม่เคยใช้ อีกร้อยละ 9.1 ไม่ยอมรับ ในจำนวนผู้ที่ไม่เคยใช้แต่คิดจะใช้มีเพียง 32 ราย หรือเท่ากับร้อยละ 29.1 ของผู้ที่ไม่เคยใช้ทั้งหมด ผู้ที่ไม่คิดจะใช้มี 45 ราย หรือเท่ากับร้อยละ 40.9 และอีกจำนวน 33 ราย หรือเท่ากับร้อยละ 30.0 ไม่แสดงความเห็นว่าจะใช้หรือไม่ใช้

ตารางที่ 11 ความรู้ ทัศนคติ และการปฏิบัติเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว
ของผู้นำท้องถิ่น

	ร้อยละ	จำนวน
ความรู้		
รู้จักวิธีคุมกำเนิด (อย่างน้อยหนึ่งวิธี)	86.4	190
ไม่รู้จักวิธีใด ๆ เลย	2.7	6
ไม่ตอบ ไม่ทราบ	10.9	24
รวม	100.0	220
ทัศนคติ		
ยอมรับการคุมกำเนิด	77.3	170
ไม่ยอมรับการคุมกำเนิด	5.4	12
ไม่ตอบ ไม่ทราบ	17.3	38
รวม	100.0	220

ตารางที่ 11 (ต่อ)

<u>เหตุผลที่ยอมรับ</u>	ร้อยละ	จำนวน
ขลอกการเกิด และมีบุตรได้ตามจำนวนที่ต้องการ	12.4	21
ลดประชากร	10.0	17
ทำให้ครอบครัวมีความสุขไม่ลำบาก	8.2	14
ตัดปัญหาเรื่องค่าครองชีพทำให้เลี้ยงดูได้หัวถึง	8.2	14
ตัดปัญหาเรื่องที่อยู่ที่ทำกิน	7.6	13
ไม่ต้องการมีลูกมาก	7.6	13
สามารถให้การศึกษาตามที่ต้องการ	5.9	10
มีลูกมากจะยากจน	5.3	9
ลดค่าใช้จ่าย	4.7	8
เป็นนโยบายของรัฐ	4.1	7
คิดว่าดี	1.8	3
ทำให้ฐานะครอบครัวดีขึ้น	1.2	2
ไม่ตอบ ไม่ทราบ	13.5	23
อื่น ๆ	9.4	16
รวม	99.9	170

เหตุผลที่ไม่ยอมรับ

ขัดหลักศาสนา	33.2	4
มีลูกน้อยขาดผู้สืบสกุล	16.7	2
มีลูกมาก เป็นผลที่ต่อครอบครัว	16.7	2
ไม่ให้เหตุผล	16.7	2
อื่น ๆ	16.7	2
รวม	100.0	12

ตารางที่ 11 (ต่อ)

	ร้อยละ	จำนวน
<u>การปฏิบัติ</u>		
เคยใช้	40.9	90
ไม่เคยใช้	50.0	110
ไม่ตอบ	9.1	20
รวม	100.0	220
<u>เฉพาะผู้ไม่เคยใช้ แต่คิดจะใช้</u>		
ชลอการเกิดและมีบุตรได้ตามจำนวนที่ต้องการ.	28.1	9
ต้องการมีบุตรน้อย	21.9	7
ครอบครัวสบายขึ้นไม่ลำบาก	21.9	7
ไม่ต้องการมีบุตรอีกแล้ว เพราะมีมากแล้ว	6.2	2
อื่น ๆ (สุขภาพดีขึ้น เห็นว่าดี)	21.9	7
รวม	100.0	32
<u>เฉพาะผู้ไม่เคยใช้ และไม่คิดจะใช้</u>		
อายุของตนเองและภรรยามากแล้ว	60.0	27
ต้องการมีบุตรเพิ่ม หรือต้องการมีบุตรชายหรือบุตรหญิง	11.1	5
มีลูกห่างอยู่แล้ว	8.9	4
ไม่ทราบวิธีใช้	6.7	3
ขัดต่อหลักศาสนา	2.2	1
อันตราย	2.2	1
อื่น ๆ	8.9	4
รวม	100.0	45
<u>เฉพาะไม่เคยใช้และไม่แสดงความเห็น</u>		33

เมื่อศึกษาถึงอุปสรรคของการคุมกำเนิด ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ยังมีความกลัวที่จะใช้วิธีการคุมกำเนิดสมัยใหม่ ซึ่งมีถึงร้อยละ 60.3 ของผู้ที่ระบุถึงอุปสรรคทั้งหมด อุปสรรครองลงไปก็คือ การไม่ทราบวิธีปฏิบัติ และค่าใช้จ่ายสูง คิดเป็นร้อยละ 34.5 และ 10.3 ตามลำดับ นอกจากนี้อีกร้อยละ 15.5 เกิดจากอุปสรรคประเภทอื่น ๆ ดังรายละเอียดปรากฏอยู่ในตารางที่ 12 และเป็นที่น่าสังเกตว่า อุปสรรคในข้อที่ว่าขัดต่อหลักศาสนา มีเพียงร้อยละ 3.5 เท่านั้น โดยที่อุปสรรคดังกล่าวเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งต่อโครงการวางแผนครอบครัว

ตารางที่ 12 อุปสรรคของการคุมกำเนิดในทัศนะของผู้นำท้องถิ่น

	ร้อยละ	จำนวน
<u>เฉพาะผู้ที่ระบุสาเหตุ*</u>		116
กลัว	60.3	70
ไม่ทราบวิธีปฏิบัติ	34.5	40
ค่าใช้จ่ายสูง	10.3	12
ขัดต่อหลักศาสนา	3.5	4
สุขภาพไม่สมบูรณ์	1.7	2
ไม่มีอุปสรรค	1.7	2
อื่น ๆ	8.6	10
<u>ผู้ไม่ระบุสาเหตุ</u>		94

* หมายเหตุ ผู้ตอบตอบได้มากกว่าคำตอบเดียว

เมื่ออุปสรรคนี้มีผู้นำท้องถิ่นเห็นว่ามีความสำคัญเป็นจำนวนน้อย ย่อมเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าในหมู่ผู้นำท้องถิ่นที่เป็นชาวไทยมุสลิมมีทัศนคติอันเชื่อต่อการยอมรับที่จะปฏิบัติเกี่ยวกับการคุมกำเนิด

เมื่อพิจารณาถึงทัศนคติของผู้นำท้องถิ่นในเรื่องเกี่ยวกับการมีลูกมาก ปรากฏว่าผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่มีแนวโน้มที่ไม่เห็นดีเห็นงามด้วย กล่าวคือจากตัวเลขในตารางที่ 13 ผู้นำท้องถิ่นมีทัศนคติว่ามีลูกมากเป็นผลดีมีเพียงร้อยละ 10.9 ในขณะที่ผู้นำท้องถิ่นที่มีทัศนคติเป็นผลเสียมีถึง ร้อยละ 71.4 กลุ่มผู้นำท้องถิ่นที่มีทัศนคติว่าเป็นทั้งผลดีและผลเสียมีร้อยละ 4.5 เหตุผลของผู้นำท้องถิ่นที่มีทัศนคติว่ามีลูกมากเป็นผลดีก็คือ เพิ่มกำลังแรงงาน

ตารางที่ 13ทัศนคติต่อการมีบุตรมากของผู้นำท้องถิ่น

	ร้อยละ	จำนวน
<u>ทัศนคติต่อการมีบุตรมาก</u>		
เป็นผลดี	10.9	24
เป็นผลเสีย	71.4	157
เป็นทั้งผลดีและผลเสีย	4.5	10
ไม่ตอบ ไม่ทราบ	13.2	29
รวม	100.0	220
<u>เหตุผลที่คิดว่าเป็นผลดี</u>		
เพิ่มกำลังแรงงาน	25.0	6
รับใช้ประเทศชาติ	16.7	4
สืบสกุลและสืบทอดศาสนา	12.5	3
ได้พึ่งพายามตกทุกข์ได้ยาก	8.3	2
อื่น ๆ	37.5	9
รวม	100.0	24

เหตุผลที่คิดว่าไม่เป็นผลดี

1. ยากจนมีรายได้น้อย ไม่สามารถเลี้ยงดูได้	33.1	52
2. ไม่สามารถให้การศึกษาว่างเพียงพอ	16.6	26
3. พ่อแม่จะต้องทำงานหนักและครอบครัว ประสบความยุ่งยาก	8.9	14
4. ให้ความสุขไม่เพียงพอ ไม่มีทรัพย์สิน จะแบ่งให้	7.0	11
5. เหตุผลทั้งในข้อ 1 และ 2	15.9	25
6. เหตุผลทั้งในข้อ 1 และ 3	2.5	4

ตารางที่ 13 (ต่อ)

	ร้อยละ	จำนวน
<u>เหตุผลที่คิดว่าไม่เป็นผลดี (ต่อ)</u>		
7. เหตุผลทั้งในข้อ 2 และ 4	4.5	7
8. เหตุผลทั้งในข้อ 2 และ 3	3.2	5
9. มีปัญหาในครอบครัว	1.9	3
10. อื่น ๆ	6.4	10
รวม	100.0	157

รับใช้ประเทศชาติ สืบสกุลและสืบทอดศาสนาและเป็นที่ยังพยายามทุกขัยากตามลำดับ ส่วนเหตุผลของผู้นำท้องถิ่น ที่เห็นว่าการมีลูกมากเป็นผลเสียก็คือ ขาดเงินไม่สามารถให้การเลี้ยงดู และให้การศึกษาคิดแก่ลูกได้ ซึ่งเป็นทัศนคติที่เต็มไปด้วยเหตุผล และความรับผิดชอบต่ออนาคตของบุตรหลานของตน

แหล่งข่าวสารที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิดแก่ผู้นำท้องถิ่น ปรากฏรายละเอียดในตารางที่ 14 จากตารางดังกล่าวจะเห็นว่าสถานที่ให้ข่าวสารเกี่ยวกับผู้นำท้องถิ่นในเรื่องการคุมกำเนิดได้ดีที่สุด คือ สถานีอนามัย โดยมีผู้นำท้องถิ่น ร้อยละ 90.2 รับความรู้จากสถานีอนามัย แหล่งให้ข่าวที่สำคัญอันดับรองลงไปคือ โรงพยาบาล วิทยุ เพื่อนบ้าน หนังสือพิมพ์ ตามลำดับ

4. ทัศนคติเกี่ยวกับการดำเนินการในโครงการวางแผนครอบครัว

4.1 ทัศนคติต่อการที่รัฐบาลจะดำเนินโครงการวางแผนครอบครัว

จากตัวเลขในตารางที่ 15 จะเห็นว่าผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 83.2 มีทรรศนะว่ารัฐบาลควรส่งเสริมโครงการวางแผนครอบครัว ผู้นำท้องถิ่นที่มีทรรศนะว่ารัฐบาลไม่ควรส่งเสริมมีเพียง ร้อยละ 5.0 เท่านั้น เหตุผลในการสนับสนุนให้รัฐบาลดำเนินโครงการวางแผนครอบครัว สรุปได้เป็นสองประเด็นใหญ่ ๆ คือ การลดอัตราการเพิ่มของประชากร จะเป็นผลดีต่อชาติโดยส่วนรวม เช่น ลดปัญหาขาดแคลนที่ทำกิน และลดปัญหาการว่างงานในอนาคต การมีลูกน้อยจะส่งเสริมให้เศรษฐกิจของครอบครัวดีขึ้น สามารถกำหนดจำนวนบุตรตามที่ต้องการได้ และการมีลูกน้อยสามารถสนับสนุนลูกให้มีการศึกษาคิดขึ้น

ตารางที่ 14 แหล่งข่าวสารที่ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับการคุมกำเนิด

	ร้อยละ	จำนวน
<u>ผู้ให้คำตอบระบุแหล่งข่าวสาร*</u>		204
สถานีอนามัย	90.2	184
โรงพยาบาล	59.3	121
วิทยุ	51.5	105
เพื่อนบ้าน	41.7	85
หนังสือพิมพ์	41.2	84
โทรทัศน์	33.3	68
คลินิก	16.7	34
อื่น ๆ	2.5	5
<u>ผู้ไม่ให้คำตอบ</u>		16

*หมายเหตุ ผู้ตอบตอบได้มากกว่าคำตอบเดียว

ตารางที่ 15 ทัศนคติของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อโครงการส่งเสริมการวางแผนครอบครัวของรัฐ

	ร้อยละ	จำนวน
<u>ทัศนคติของผู้นำท้องถิ่น</u>		
รัฐควรส่งเสริม	83.2	183
รัฐไม่ควรส่งเสริม	5.0	11
ไม่ตอบ	11.8	26
รวม	100.0	220
<u>เฉพาะคนที่ให้เหตุผลว่ารัฐควรสนับสนุน</u>		
ลดปัญหา เกี่ยวกับการขาดแคลนที่ทำกินในอนาคต	36.4	36
ทำให้ประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้น	24.2	24
ลดภาระการเลี้ยงดูลูกของครอบครัวยากจน	18.2	18
ช่วยให้ลูกเกิดห่างกว่าเดิม กำหนดจำนวนลูกได้ตามต้องการ	14.1	14
ลดปัญหาการว่างงานในอนาคต	3.0	3
ประชาชนจะได้ส่งเสริมให้ลูกมีการศึกษาดีขึ้น	3.0	3
ควรส่งเสริมโดยสมัครใจ	1.0	1
รวม	99.9	99
<u>เฉพาะคนที่ให้เหตุผลว่ารัฐไม่ควรสนับสนุน</u>		
ขัดต่อหลักศาสนา	45.4	5
ทำให้ขาดตำรวจ ทหารในการป้องกันประเทศและ		
ปราบอาชญากรรม	18.2	2
คนน้อยผู้ต่างชาติไม่ได้	27.3	3
ครูไม่มีนักเรียนจะสอน	9.1	1
รวม	100.0	11

ตารางที่ 16 การดำเนินงานในโครงการวางแผนครอบครัวตามความเห็นของผู้นำท้องถิ่น

	ร้อยละ	จำนวน
<u>ข้อเสนอเกี่ยวกับวิธีดำเนินการ</u>		
1. จัดประชุมสัมมนาหรือจัดเจ้าหน้าที่ออกแนะนำให้ประชาชนเข้าใจถึงวิธีการวางแผนครอบครัว ตลอดจนฉายภาพยนตร์ให้ชม	27.6	42
2. จัดประชุมสัมมนาผู้นำท้องถิ่นกรรมการหมู่บ้านและผู้นำศาสนาให้เข้าใจถึงการวางแผนครอบครัว	20.4	31
3. ชี้แจงประโยชน์ ผลดีผลเสีย และ จุดมุ่งหมายของการวางแผนครอบครัว ให้ประชาชนทราบอย่างทั่วถึงและชัดเจน	11.5	18
4. รัฐบาลควรขอให้ทางจุฬาราชมนตรีหรือผู้เผยแพร่ธรรมในส่วนกลาง ชี้แจงว่าการทำหมันขัดต่อหลักศาสนาหรือไม่ แล้วแจ้งความเห็นให้มีสัตทุกแห่งทราบ	11.2	17
5. ส่งเสริมทำหมันชาย	9.2	14
6. จัดหน่วยให้บริการทำหมันเคลื่อนที่ออกไปตามชนบท	3.9	6
7. ส่งเสริมรณรงค์การคุมกำเนิดโดยวิธีอื่นแทนการทำหมัน เพราะประชาชนกลัวการผ่าตัด	3.9	6
8. ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการคุมกำเนิดว่า ขัดหลักศาสนาหรือไม่ และสุขภาพของคนทำหมันแล้ว	3.3	5
9. ออกกฎหมายบังคับให้มีลูกไม่เกิน 3 คน หรือบังคับให้คนมีลูกมากทำหมัน	2.6	4
10. รณรงค์ให้ผู้นำท้องถิ่นทำการคุมกำเนิดก่อน เพื่อเป็นตัวอย่างของลูกบ้าน	2.0	3
11. รัฐควรกำหนดบทบาทของผู้นำท้องถิ่นให้รับผิดชอบการวางแผนครอบครัวด้วย และควรมีรางวัลแก่ผู้นำท้องถิ่นที่ทำงานดีเด่นในเรื่องนี้	1.3	2
12. การให้บริการการคุมกำเนิดควรให้ฟรี	1.3	2
13. ให้ผู้ที่เคยทำหมันร่วมชี้แจงถึงผลของการทำหมัน	0.7	1
14. ออกบัตรแก่ผู้ทำหมันรักษาพยาบาลฟรี	0.7	1
รวม	99.9	152

หมายเหตุ

คิดร้อยละจากผู้ข้อเสนอแนะ 152 คน จาก 220 คน

สำหรับเหตุผลของผู้นำท้องถิ่นที่มีทัศนคติไม่เห็นด้วย กับการที่รัฐส่งเสริมการวางแผนครอบครัว ก็คือ ข้อต่อหลักศาสนา ร้อยละ 45.4 และเหตุผลเกี่ยวกับการขาดแคลนบุคคลทำหน้าที่รักษาความเป็นเอกราช และความมั่นคงของรัฐมีร้อยละ 45.5 เหตุผลที่อ้างว่าครูจะว่างงานมี ร้อยละ 9.1

4.2 วิธีการดำเนินการในโครงการวางแผนครอบครัวตามความเห็นของผู้นำท้องถิ่น

ผู้นำท้องถิ่นที่ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินงานในโครงการวางแผนครอบครัว จำนวน 152 ราย เมื่อจำแนกแนวทางตั้งแสดงไว้ในตารางที่ 16 จะพบว่า กลุ่มผู้นำท้องถิ่นที่ต้องการให้มีการชี้แจง ถึงความจำเป็นของการวางแผนครอบครัว หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ สร้างทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัวแก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย และผู้ที่ส่งผ่านทรศนะไปยังประชาชนกลุ่มเป้าหมาย มีจำนวนมากที่สุด คือเท่ากับร้อยละ 60.5 ของผู้นำท้องถิ่นทั้งหมด (ข้อ 1, 2, 3 และ 13) กลุ่มผู้นำท้องถิ่นที่มองข้ามเกี่ยวกับการสร้างทัศนคติ แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมาย แต่เน้นถึงเรื่องความเหมาะสม หรือความสะดวกของการให้บริการวางแผนครอบครัว มีร้อยละ 17.0 (ข้อ 5, 6 และ 7) ผู้นำท้องถิ่นที่ยังมีความกังวลเกี่ยวกับความถูกต้องระหว่างการวางแผนครอบครัว และศาสนา มีร้อยละ 14.5 (ข้อ 4 และ 8) และนอกจากนั้น เป็นกลุ่มผู้นำท้องถิ่นที่เสนอให้แก้กฎหมาย หรือสร้างระบบจูงใจให้เจ้าหน้าที่โครงการวางแผนครอบครัว ซึ่งมีร้อยละ 7.9 (ข้อ 9, 10, 11, 12 และ 14)